

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **V. P.,** zastoupená Mgr. Pavlem Oriniakem, advokátem se sídlem Na Sadech 21, České Budějovice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 2004, sp. zn. 24 Az 2305/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Ministerstvu vnitra **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 12. 11. 2003, č. j. OAM-5701/VL-07-08-2003, o neudělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky krajským soudem; vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech; a nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí.

Stěžovatelka uvádí, že po nesprávném a neúplném posouzení skutkového stavu bylo chybně konstatováno nesplnění podmínek pro udělení azylu, a trvá také na tom, že u ní měla být shledána překážka vycestování.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 30. 10. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod uvedeno, že stěžovatelka měla problémy se svým bývalým manželem, který ji bil, jednou se ji pokusil oběsit a unesl jejich společného syna. Z těchto důvodů stěžovatelka konstatovala, že se nemůže vrátit na Ukrajinu. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 7. 11. 2003. V tomto pohovoru stěžovatelka upřesnila, že se v šestnácti letech provdala a od té doby měla s tímto svým prvním manželem, který pracoval v sedmém oddělení bezpečnostní služby Ukrajiny, problémy, které přetrvaly i poté, co se s ním rozvedla. Vyhledával ji u její matky, jednou ji odvezl do lesa a pokoušel se ji oběsit. Navíc byla obviněna z kuplířství a musela zaplatit úplatek 4 000 dolarů, aby nebyla nakonec obviněna. Se svými problémy se jednou obrátila i na policii. Dále už se na ni neobracela, neboť se obávala, že by musela platit úplatky a stejně by se ničeho nedomohla. Obrátila se také na advokáta, který jí poradil, aby se svěřila organizaci „Čisté ruce“, což však nakonec neudělala. Vzhledem k tomu, že na Ukrajině nechtěla nikam přesídlit, protože neměla nikde známé, rozhodla se odjet do ČR a zde podnikat. O azyl zde požádala poté, co bylo opakovaně rozhodnuto o jejím správním vyhoštění. V případě návratu na Ukrajinu se obávala vyděračství ze strany bývalého manžela i policie, bála se dokonce ohrožení na životě vzhledem k tomu, jaký je na Ukrajině nepořádek. Navíc považovala za vhodnější zůstat v ČR i s ohledem na prospěch svého syna. Kromě toho se obávala i ekologické a zdravotnické situace na Ukrajině.

Žalovaný azyl neudělil výše označeným rozhodnutím, neboť neshledal důvody pro jeho udělení podle ustanovení § 12 zákona o azylu. V rozhodnutí uvedl, že stěžovatelka se pomocí žádosti o azyl snažila vyhnout problémům s bývalým manželem na Ukrajině, když byla nespokojena s postupem policie ve své věci, a legalizovat si pobyt v ČR. Problémy, jež měla stěžovatelka se svým prvním manželem, označil žalovaný za problémy soukromého rázu, když jeho chování bylo možno chápat jako pomstu za nevydařené manželství a nemělo žádnou souvislost s výkonem jeho zaměstnání. Stěžovatelka měla možnost obrátit se svými problémy na kompetentní orgány, což však neučinila a situaci dále neřešila. Na základě takto zjištěných skutečností žalovaný konstatoval, že její žádost není možno podřadit pod ustanovení § 12 zákona o azylu. Dále žalovaný nezjistil ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu a nebyla shledána rovněž přítomnost překážky vycestování.

Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě. V ní namítala - v obecné rovině - nesplnění některých náležitostí správního řízení podle zákona č. 71/1967 Sb., správního řádu, a také uvedla, že se domnívá, že splňuje podmínky pro přiznání azylu podle § 12 a § 14 zákona o azylu, minimálně pro vztažení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona.

Krajský soud v Ostravě žalobu zamítl shora označeným rozsudkem. V něm uvedl, že stěžovatelka neopustila Ukrajinu z důvodu pronásledování relevantního z hlediska ustanovení § 12 zákona o azylu. Podle krajského soudu stěžovatelka neuvedla žádnou

skutečnost, která by vedla k závěru, že vyvíjela činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod. Jednání jejího bývalého manžela a zkorumpovaných policistů nebylo motivováno azylově relevantními důvody, ale v případě bývalého manžela bylo spíše pomstou za nevydařené manželství a u policistů bylo dáno snahou nezákonně se obohatit. Ochranu formou azylu je přitom možno poskytnout až tehdy, pokud by stěžovatelka vyčerpala ty prostředky nápravy, které jí přiznává vnitrostátní právní řád země původu. Stěžovatelka se ovšem pouze jednou obrátila na policii, a to v roce 1991, z čehož vyplývá, že jistě nevyčerpala všechny prostředky nápravy, jež měla k dispozici. Za důvod udělení azylu přitom nelze považovat snahu o legalizaci pobytu v ČR. K neshledání důvodů pro poskytnutí humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu krajský soud uvedl, že stěžovatelka neuvedla žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k jeho aplikaci. Krajský soud také na základě správního spisu shledal, že stěžovatelce v případě návratu na Ukrajinu nehrozí žádné sankce za to, že požádala v jiné zemi o azyl, takže nedošlo ani k pochybení při neshledání překážky vycestování podle ustanovení § 91 zákona o azylu. Krajský soud neshledal dále ani žádné procesní pochybení na straně žalovaného. Proto se soud ztotožnil s názorem vysloveným žalovaným v napadeném správním rozhodnutí a posuzovanou žalobu zamítl výše označeným rozsudkem napadeným touto kasační stížností.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Vzhledem k tomu, že stěžovatelčina právní argumentace v kasační stížnosti zůstává na nanejvýš obecné úrovni, nezbývá Nejvyššímu správnímu soudu, než přezkoumat, zda skutkový stav vylíčený stěžovatelkou měl být žalovaným a poté krajským soudem posouzen jako pronásledování odůvodňující udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu či shledání překážky vycestování podle jeho ustanovení § 91.

Otázku, zda se v daném případě jednalo o azylově relevantní pronásledování, je přitom nutno posoudit pohledem dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu. Nejvyšší správní soud tak ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 4 Azs 38/2003 (nepublikováno), jednoznačně uvedl: *„Vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona č. 325/1999 Sb., o azylu...“* Problémy popsané stěžovatelkou v jednotlivých dokumentech obsažených ve správním a soudním spise byly především problémy, jež měla stěžovatelka se svým manželem, tedy s osobou soukromou,

která vůči ní nevystupovala z pozice zaměstnance bezpečnostní služby Ukrajiny. Co se týče toho, že jí neposkytly státní úřady dostatečnou ochranu a naopak se vůči ní státní orgány chovaly v dalších situacích korupčně, zde lze konstatovat, že za situace, kdy se stěžovatelka nepokusila vyhledat pomoc u orgánů a organizací, které mají proti korupci bojovat, nemůže platně tvrdit, že by jí byla taková pomoc odepřena – přitom právě odepření by bylo v dané situaci tím postojem, který by potenciálně mohl být azylově relevantním. Totéž ostatně konstatoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 28. 11. 2003, sp. zn. 4 Azs 24/2003 (nepublikováno): *„Ekonomické problémy žadatelky o azyl a nečinnost policie při řešení jejích problémů s manželem s kriminálními sklony, jestliže se žadatelka ani nepokusila obrátit se na nadřízené policejní orgány Ukrajiny, nejsou důvodem pro udělení azylu.“* Lze tak uzavřít, že stěžovatelka měla jednak problémy se svým manželem jako soukromou osobou a jednak s korupčním chováním policistů, proti němuž se ovšem platně nebránila, ač měla k dispozici konkrétní rady svého advokáta, jak by se bránit mohla. Totéž ostatně shledal i krajský soud. Vzhledem k tomu, že v kasační stížnosti není nijak uvedeno, proč by měla být skutková či právní kvalifikace provedená krajským soudem v rozsudku touto kasační stížností napadeném přehodnocena, nezbývá než uzavřít, že k takovémuto přehodnocení Nejvyšší správní soud nenašel na základě předložených podkladů důvod.

Dalším důvodem podání žádosti o udělení azylu byla zjevně i snaha stěžovatelky legalizovat svůj pobyt v ČR poté, co byla správně vyhoštěna. Na takto konstatovanou situaci je ovšem třeba aplikovat ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, který např. ve svém rozsudku ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 7 Azs 138/2004 (publ. pod č. 397/2004 Sb. NSS) uvedl: *„Potřeba další legalizace pobytu žalobce, který na území České republiky pobýval legálně od roku 1988 do 2001, není zákonným důvodem pro udělení azylu (§ 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu).“*

Za situace, kdy nebylo možno konstatovat pronásledování stěžovatelky relevantní z hlediska zákona o azylu, je nutno dát rozsudku krajského soudu přezkoumávajícímu zamítnutí stěžovatelčiny žádosti o azyl v rozsahu napadeném kasační stížností za pravdu.

Dále stěžovatelka namítá, že splňuje podmínky pro zjištění překážky vycestování. Ani s tímto tvrzením se Nejvyšší správní soud neztotožňuje, neboť ke shledání překážky vycestování nepostačuje pouhé pronásledování soukromými subjekty a platí vše, co bylo k nezbytnosti pochybení na straně veřejné moci v zemi původu řečeno výše. Nelze tedy tvrdit, že by žalovaný pochybil, když překážku vycestování v daném případě neshledal. Stěžovatelčina vyjádření k tomu vskutku neposkytla žádný podklad ani důvod.

Tím spíše by pak nebylo možno shledat překážku vycestování nyní, kdy poslední politické změny a celková předvídatelná proměna politického režimu i osob jej reprezentujících slibují na Ukrajině celkové zlepšení ochrany lidských práv a zdokonalení a zefektivnění vymahatelnosti práva v této zemi vůbec. Zejména u osob, jež byly pronásledovány bývalým politickým režimem prezidenta K. – což však zjevně není stěžovatelčin případ – lze patrně konstatovat značnou změnu v otázce posuzování přítomnosti jevů podstatných pro shledání překážky vycestování a obsažených ve výčtu v ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu. Přitom právě a jedině vzhledem k současnosti, tedy k době potenciálního návratu ukrajinských žadatelů o azyl, je nutno překážku vycestování přezkoumávat vzhledem ke skutkové i časové nezávislosti tohoto posuzování na posuzování přítomnosti azylově relevantních důvodů podle § 12 zákona o azylu. K této dvojí nezávislosti se ostatně Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 3. 3. 2004, sp. zn. 2 Azs 12/2004 (publ. pod č. 260/2004 Sb. NSS): *„Podmínky pro udělení azylu*

podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.“

Nezbývá tedy než uzavřít, že i Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s vůdčími názory obsaženými v rozhodnutí žalovaného a následně i v napadeném rozsudku krajského soudu, tedy v tom, že u stěžovatelky nejsou přítomny důvody pro přiznání azylu pro některý z důvodů obsažených v § 12 zákona o azylu, ani pro vyslovení překážky vycestování podle jeho § 91. Stěžovatelčina žádost o azyl je evidentně motivována jednak obavami z jednání jejího bývalého manžela, jednak obavou z korupce, jíž se ovšem nesnažila fakticky bránit, a konečně snahou legalizovat pobyt v ČR, jak o tom svědčí nejen důvody uváděné při pohovorech se žalovaným, ale i okolnosti podání obou žádostí o azyl, tedy podání žádosti až poté, co bylo stěžovatelce uděleno správní vyhoštění.

Jak vyplývá ze všech zde uvedených závěrů, patří stěžovatelka do skupiny cizinců toužících pobývat v ČR z víceméně soukromých pohnutek, tedy osob spadajících do režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ovšem nesplňujících relativně tvrdší podmínky tohoto zákona, a proto se uchylujících spíše pod imaginární ochranu zákona o azylu. Vzniká tak jakási disparita mezi těmito dvěma zákony v otázce přístupnosti pro jednotlivé cizince, z níž plyne nevhodná nerovnováha ve struktuře cizinců, kteří se do řízení podle těchto dvou zákonů zapojují, přičemž tato nerovnováha neúměrně zatěžuje právě řízení azylové. Vzhledem k nemalému počtu lidí pocházejících z Ukrajiny a jsoucích v podobné životní a následně i právní situaci jako stěžovatelka, tedy zejména v situaci, kdy státní orgány Ukrajiny dosud nebyly vždy zcela efektivní a důvěryhodné, aby uspokojivě poskytovaly ochranu zájmům a právům svých občanů, nezbývá než předpokládat, že právě vnitropolitické změny na Ukrajině způsobí vychýlení této nerovnováhy zpět k ekvilibriu, v němž se do režimů obou těchto zákonů budou dostávat ve větší míře ti, kteří do nich skutečně patří.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění některého z namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., neboť – jak vyplývá ze shora uvedeného – v souzené věci se krajský soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení; nebyly shledány ani vady řízení před správním orgánem, kdy by pro tuto důvodně vytýkanou vadu krajský soud měl napadené rozhodnutí žalovaného zrušit; a nebyla shledána ani nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku krajského soudu pro nesrozumitelnost; ostatně z uvedené kasační stížnosti není zcela zjevné, v čem by tyto vady uvedené pouze odkazem na jednotlivé části ustanovení § 103 odst. 1 s. ř. s. měly spočívat.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud

rozhodl, že se Ministerstvu vnitra nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu